

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

14 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej [...] spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 25 listopada 2022 r., V ACa 794/22,
w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko [...] spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,

1. oddala skargę kasacyjną;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z odsetkami w wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za okres po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Władysław Pawlak

Roman Trzaskowski

Karol Weitz

[PG]

UZASADNIENIE

Powódka M. S. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu [...] S.A. w W. domagała się: ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu z 17 listopada 2006 r. oraz zasądzenia kwoty 218 904,61 zł oraz kwoty 29 265,05 CHF z tytułu nienależnie pobranych przez pozwanego świadczeń w okresie od 10 września 2011 r. do 10 stycznia 2020 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 212 497,80 zł od 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty, od kwoty 6406,81 zł od następnego dnia po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty, tak samo, jak od kwoty 29 265,05 CHF. Ponadto powódka zgłosiła jako ewentualne roszczenie o zasądzenie kwoty 26 805,19 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 29 265,05 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty, a to z tytułu nadpłaty świadczeń z powodu stosowania przez kredytodawcę abuzywnych klauzul waloryzacyjnych.

Wyrokiem z 7 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku: 1. ustalił, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych [...] zawartej 17 listopada 2006 r. pomiędzy powódką a poprzednikiem prawnym pozwanego B. S.A. w W.; 2. zasądził od pozwanego na rzecz powódki: a) kwotę 218 904,61 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 212 497,80 zł od 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty, zaś od kwoty 6406,81 zł od 24 listopada 2021 r. do dnia zapłaty; b) kwotę 29 265,05 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 listopada 2021 r. do dnia zapłaty; 3) zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 11 851 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił m.in., że 17 listopada 2006 r. powódka (wówczas K.) i P. K. zawarli z B. S.A. w W. umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych [...], na podstawie której Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 250 000 zł (podwyższonej aneksem z 26 października 2007 r. do kwoty 280 000 zł) waloryzowany kursem CHF, na okres 360 miesięcy, z przeznaczeniem na finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu od dewelopera lokalu

mieszkalnego położonego w E., a także refinansowanie wkładu własnego oraz pokrycie kosztów okołokredytowych i kosztów prac wykończeniowych. Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 6 listopada 2006 r., według kursu kupna waluty z tabeli kursowej B. S.A. wyniosła 106 655,26 CHF, z tym że zastrzeżono, iż podana kwota ma znaczenie informacyjne i może być inna w dniu uruchomienia kredytu. Kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych z rachunku kredytobiorców prowadzonego w PLN po uprzednim przeliczeniu rat wyrażonych w CHF według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej B. S.A.

Kredyt został uruchomiony w transzach i łącznie Bank wypłacił kredytobiorcom kwotę 280 000,04 zł.

Wyrokiem z 31 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Elblągu rozwiązał przez rozwód związek małżeński powódki i P. K.

W dniu 30 lipca 2013 r. strony zawarły umowę o zwolnienie z długu kredytobiorcy P. K., zaś 21 listopada 2013 r. powódka zawarła z Bankiem aneks do umowy kredytu dotyczący zmiany numeru rachunku bankowego do spłaty rat kapitałowo-odsetkowych, a następnie w dniu 21 listopada 2014 r. kolejny aneks dotyczący otwarcia rachunku walutowego i możliwości dokonywania spłaty kredytu bezpośrednio w walucie kredytu.

Pismem z 24 lutego 2020 r. powódka złożyła reklamację dotyczącą umowy kredytu z 17 listopada 2006 r., domagając się zapłaty kwoty 212 497,80 zł z związku z nieważnością tej umowy.

W dniu 30 lipca 2021 r. powódka i P. K. zawarli umowę cesji wierzytelności, na podstawie której P. K.1 przeniósł na powódkę wierzytelność w postaci przysługującego mu roszczenia z tytułu zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych od dnia zawarcia umowy kredytowej do dnia zawarcia umowy o zwolnienie go z długu wobec nieważności umowy kredytu.

W okresie od 10 września 2011 r. do 10 stycznia 2020 r. z tytułu spłaty kredytu powódka uiściła na rzecz Banku kwotę 218 904,61 zł i 29 265,05 CHF.

Sąd Okręgowy wskazał, że w pierwszej kolejności należało zbadać relację pomiędzy art. 353¹ k.c. i art. 385¹ k.c. Naruszenie pierwszego z nich zawsze powoduje nieważność całej umowy, natomiast wprowadzenie do umowy postanowień niedozwolonych skutkuje ich bezskutecznością w stosunku do konsumenta, przy czym ostatecznie to od konsumenta zależy powołanie się na ich niedozwolony charakter, ponieważ może on następnie je zaakceptować mimo ich abuzywnego charakteru, o ile uzna, że jest to dla niego korzystniejsze od stwierdzenia ich bezskuteczności, zwłaszcza gdyby prowadziło to do nieważności całej umowy. W ocenie Sądu pierwszej instancji konstrukcja umowy zakładająca obarczenie tylko powódki ryzykiem wzrostu kursu CHF powoduje nieważność całej umowy z mocy art. 58 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. W takim stanie rzeczy - według Sądu *a quo* - dokonywanie oceny umowy pod kątem istnienia w niej klauzul abuzywnych jest możliwe i celowe jedynie wówczas, gdy nie jest ona nieważna z innych przyczyn, a w szczególności ze względu na przekroczenie granic swobody umów wynikających z art. 353¹ k.c., przy czym możliwa jest też sytuacja, że dopiero skutek stwierdzenia abuzywnego charakteru niektórych postanowień umownych umowa straci tak istotne elementy, że doprowadzi to do jej sprzeczności z treścią art. 353¹ k.c. Przewidziany w spornej umowie mechanizm indeksacji pozwalał na uzyskiwanie przez bank wynagrodzenia za udostępnienie umówionej konsumentowi kwoty kredytu nie tylko poprzez zapłatę odsetek (ewentualnie także prowizji i innych opłat), lecz również korzyści powstałej na skutek stosowania i to jednostronnie różnych kursów waluty obcej do przeliczania własnego świadczenia i świadczenia kredytobiorcy, przy czym świadczenie banku, jak i powódki było spełniane w walucie polskiej. W ten sposób świadczenie kredytobiorcy zostało oderwane od wartości świadczenia spełnionego na jego rzecz przez kredytodawcę. Poza tym kredytodawca nie wykazał w jaki sposób uprzedził powódkę o skali spoczywającego na niej ryzyka wzrostu kursu CHF. Złożenie przez powódkę w umowie oświadczenia potwierdzającego, że jest świadoma ryzyka kursowego i je akceptuje nie jest wystarczające. W ocenie Sądu Okręgowego taki sposób indeksacji doprowadził do sprzeczności tego rodzaju konstrukcji z naturą (właściwością) zobowiązania, wynikającego z zawarcia umowy kredytu, a w konsekwencji zawarta przez strony umowa, jako sprzeczna z art. 353¹ k.c., jest nieważna.

Według Sądu *a quo* druga podstawa stwierdzenia nieważności tej umowy wynika stąd, iż wskutek stwierdzenia abuzywnego charakteru postanowień umownych i ich wyeliminowania, umowa w takim kształcie, pozostaje również w ewidentnej sprzeczności z art. 353¹ k.c., co następnie prowadzi do jej nieważności. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że powódka zawarła sporną umowę jako konsument, a pozwany nie wykazał, że kwestionowane postanowienia umowne powstały w wyniku indywidualnych uzgodnień. Dalej uznał, że postanowienia umowne kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenia stron, a zatem - w świetle art. 385¹ § 1 k.c. - podlegają ocenie z punktu widzenia ich abuzywności, chyba że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Natomiast - w ocenie Sądu Okręgowego - zawarte w spornej umowie postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, prostym i zrozumiałym językiem, tak aby kredytobiorca w momencie zawarcia umowy wiedział jaka jest wysokość zaciągniętego kredytu oraz znał kryteria pozwalające na określenie przez niego wysokości poszczególnych rat przewidzianych do spłaty w określonych terminach. Sąd Okręgowy stwierdził, że tak skonstruowane zapisy umowne dotyczące mechanizmu indeksacji kształtowały prawa i obowiązki powódki jako konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. Eliminacja z umowy tych klauzuli abuzywnych powoduje, że pozostałe postanowienia umowne nie mogą kształtować praw i obowiązków stron umowy w taki sposób, aby dało się to pogodzić z naturą typowego stosunku prawnego wykreowanego umową kredytową, a w tak okrojonym kształcie umowa jest sprzeczna z art. 353¹ k.c., tj. bez abuzywnych postanowień umownych nie da się odtworzyć stosunku prawnego, do którego strony zmierzały w dniu zawarcia umowy.

Zdaniem Sądu *a quo* powódka wykazała interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, o którym mowa w art. 189 k.p.c. bowiem dalej idące roszczenie o zapłatę mogła dochodzić jedynie w odniesieniu do rat już zapłaconych, natomiast z umowy kredytu wynika, że został on zawarty do 2036 r., a zatem ustalenie to usunie niepewność prawną i zwolni powódkę z obowiązku płacenia rat na przyszłość. Z kolei jako podstawę prawną roszczenie o zapłatę spełnionych świadczeń w wykonaniu nieważnej umowy Sąd pierwszej instancji wskazał art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c.

Wyrokiem z 25 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego Banku i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 195 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 72 § 2 k.p.c. Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, iż umową o zwolnienie z długu z 17 listopada 2006 r., pozwany za zgodą P. K.1 zwolnił go z długu wynikającego z zawartej także przez niego spornej umowy kredytowej, a w takiej sytuacji, zgodnie z art. 508 k.c., zobowiązanie wygasa. W konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia, aby skutek wynikający z orzeczenia zawartego w pkt 1 wyroku Sądu pierwszej instancji rozciągać na umowę o zwolnienie z długu. Niezależnie od tego Sąd *ad quem* wskazał, iż 30 lipca 2021 r. powódka zawarła z P.K.1 umowę cesji wierzytelności, z której wynika, że jest on świadomy roszczeń jakie zamierza wobec banku wnieść powódka z uwagi na nieważność umowy kredytu i w związku z tym przenosi na powódkę wszelkie przysługujące mu wobec banku wierzytelność wraz z wszelkimi prawami związanymi z tą wierzytelnością.

Sąd odwoławczy uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 189 k.p.c., podkreślając, że ustalenie nieważności umowy daje pewność, iż nie powstają na przyszłość jakiegokolwiek świadczenia wynikające z umowy kredytowej, zaś ewentualne roszczenia stron muszą być oparte o nieważność stosunku prawnego.

Sąd Apelacyjny dzieląc stanowisko Sądu Okręgowego co do abuzywności postanowień umownych dotyczących mechanizmu indeksacji oraz braku wypełnienia przez kredytodawcę przedkontraktowych obowiązków informacyjnych dotyczących ryzyka walutowego zwrócił uwagę, iż badanie umowy pod kątem ewentualnej abuzywności jej postanowień możliwe jest jedynie w stosunku do umowy ważnej, a ponadto art. 385¹ § 1 k.c. w odniesieniu do postanowienia abuzywnego jest przepisem szczególnym w stosunku do regulacji zawartych w art. 58 § 1 i 2 k.c. i jakkolwiek trafnie apelujący zarzucił naruszenie art. 58 k.c., to zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Ostatecznie bowiem Sąd pierwszej instancji ustalił na podstawie art. 385¹ k.c., iż na skutek zastosowania w umowie klauzul niedozwolonych, umowa nie wiąże stron, ponieważ powódka zarówno w pozwie, jak i w toku procesu jednoznacznie wyraziła wolę co do braku związania umową i nie było podstaw do

zastąpienia nieuczciwych warunków umowy innym przepisem prawa cywilnego. Sąd odwoławczy powołując się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, wskazał, że w aktualnym orzecznictwie w przypadku abuzywnych postanowień umownych zawieranych przez konsumenta z przedsiębiorcą przyjmuje się konstrukcję bezskuteczności zawieszanej umowy, ze względu na możliwość sanowania nieskutecznego postanowienia następczym, jednostronnym wyrażeniem zgody przez konsumenta na związanie tym postanowieniem, będącej niejako substytutem pierwotnego braku rzeczywistej zgody na to postanowienie, zaś w przypadku odmowy wyrażenia takiej zgody przez konsumenta umowa staje się nieważna od samego początku.

Z kolei odnosząc się do zarzutów apelacyjnych dotyczących zasądzonego na rzecz powódki roszczenia pieniężnego Sąd drugiej instancji wskazał, że w świetle ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego w razie nieważności czynności prawnej ma zastosowanie teoria dwóch kondykcji, konstruująca po obu stronach nieważnej czynności prawnej niezależne roszczenia o zwrot spełnionego świadczenia (art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c.).

W skardze kasacyjnej pozwany zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. Zarzucił naruszenie: 1) prawa procesowego, tj. a) art. 382 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 156¹ k.p.c. przez przyjęcie, że wszyscy kredytobiorcy wyrazili świadomą, wyraźną i swobodną decyzję o zrzeczeniu się ochrony przed negatywnymi następstwami unieważnienia umowy w całości, w sytuacji gdy skutki te nie zostały przedstawione przez Sąd pierwszej instancji drugiemu kredytobiorcy, który nie brał udziału w procesie, a brak ten nie został uzupełniony przez Sąd odwoławczy; b) art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 195 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 72 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. przez nie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i nie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, w sytuacji gdy w procesie po stronie powodowej nie występowali wszyscy kredytobiorcy pomimo istnienia pomiędzy nimi współuczestnictwa jednolitego koniecznego, co było konsekwencją braku zawiadomienia przez Sąd pierwszej instancji o toczącym się postępowaniu drugiego (pierwotnego) kredytobiorcy P. K.1, a brak ten nie mógł zostać uzupełniony przez Sąd drugiej instancji; 2) prawa materialnego, tj.: a) art. 385¹ § 1 i 3 k.c. na skutek

braku rozróżnienia klauzuli indeksacyjnej od klauzul przeliczeniowych, chociaż stanowią oddzielne zagadnienia prawne i powinny być rozpatrywane rozłącznie bowiem przesądzenie o tym, że postanowienia dotyczące różnicy kursowej mają niedozwolony charakter, nie oznacza abuzywności postanowień dotyczących ryzyka walutowego (indeksacji jako takiej) i nie wymaga eliminacji indeksacji z umowy; b) art. 385¹ § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 385² k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”), na skutek nieprawidłowego ustalenia treści przesłanki jednoznaczności w ten sposób, że Sąd uznał, iż informacje przekazywane przy zawieraniu umowy podlegają ocenie *ex post*, tj. przy uwzględnieniu wiedzy z chwili obecnej, przy jednoczesnym uniemożliwieniu dokonania oceny rzeczywiście przekazywanych kredytobiorcy informacji z uwagi na nieuzasadnione pominięcie dowodu z przesłuchania stron, a tymczasem ocena ta powinna być dokonywana *ex ante*, tj. wyłącznie w oparciu o okoliczności istniejące na dzień zawarcia umowy; c) art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385² k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że postanowienia umowy odnoszące się do ryzyka walutowego oraz spreadu walutowego są bezskuteczne z uwagi na ich abuzywność, podczas gdy prawidłowe zastosowanie przesłanek abuzywności w niniejszej sprawie doprowadziłoby do wniosku, że abuzywność zakwestionowanych postanowień umowy w ogóle nie zachodzi, z uwagi na to, że: - w zakresie klauzuli ryzyka kursowego powódka wybrała kredyt indeksowany, mając świadomość ryzyka kursowego i wiedzę o istotnych cechach takiego kredytu, a także mając świadomość korzyści wynikających z niskiego oprocentowania oraz mogła w każdym momencie zdecydować się na przewalutowanie kredytu na PLN; - w zakresie klauzuli spreadu walutowego rzekoma dowolność w kształtowaniu kursów walut ma charakter wyłącznie pozorny, a zasady wyznaczania kursu stosowane przez bank odpowiadają utrwalonej i powszechnej praktyce bankowej, która wyklucza możliwość nadużycia i manipulacji; d) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 dyrektywy 93/13 przez przyjęcie, że umowa kredytu jest w całości nieważna (bezskuteczna) w związku z uznaniem niektórych postanowień umowy za niedozwolone, podczas gdy art. 385¹ § 2 k.c. wprost stanowi, że strony są związane

umową w pozostałym zakresie (tj. z wyłączeniem postanowienia uznanego za niedozwolone); e) art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 3 pr. bank. oraz motywem 13 i art. 5 dyrektywy 93/13 przez przyjęcie, że nie istnieją przepisy umożliwiające wypełnienie luki wynikłej z odpadnięcia ryzyka kursowego; f) art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 6 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz art. 2 i art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej na skutek bezpodstawnego ustalenia nieważności umowy, w sytuacji gdy zastosowanie tak daleko idącej sankcji oznacza naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, jakimi są zasada równości, zasada pewności prawa i proporcjonalności; g) art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c., art. 69 ust. 1 pr. bank. i dyrektywą 93/13 oraz art. 405 k.c., art. 410 k.c. i art. 411 k.c. przez przyjęcie, że roszczenie odsetkowe staje się wymagalne od dnia wskazanego w wezwaniu do zapłaty, podczas gdy zobowiązania zwrotu świadczeń obu stron powstają i stają się wymagalne dopiero z momentem orzeczenia o nieważności umowy kredytu, co skutkowało zasądzeniem ustawowych odsetek za opóźnienie m.in. od dnia 24 marca 2020 r. oraz od 24 listopada 2021 r., a nie od daty wyrokowania.

We wnioskach skargi kasacyjnej pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie w całości apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W orzecznictwie zostało już wyjaśnione, że w sprawie przeciwko bankowi o ustalenie nieważności umowy kredytu nie zachodzi po stronie powodowej współuczestnictwo konieczne wszystkich kredytobiorców (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 19 października 2023 r., III CZP 12/23, OSNC 2024, nr 4, poz. 37).

W kontekście zarzutów naruszenia prawa procesowego należy też zauważyć, że zagadnienia związane z pouczeniem konsumentów o skutkach nieważności umowy, w kontekście ich ewentualnej zgody na abuzywne postanowienia umowne, mają po ostatnich orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej drugorzędne znaczenie. Otóż w wyrokach z 15 czerwca 2023 r., C - 520/21, z 7 grudnia 2023 r., C-140/22 oraz w postanowieniu z 11 grudnia 2023 r., C-756/22

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, stoją one na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego, że instytucja bankowa może domagać się od konsumenta rekompensaty przekraczającej zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania umowy oraz ustawowe odsetki za zwłokę liczone od dnia wezwania do zapłaty, a ponadto w wyroku z 7 grudnia 2023 r., C-140/22 wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście nieważności umowy kredytowej ze względu na przewidziane w niej abuzywne postanowienia, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależniona od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego abuzywnego warunku oraz że jest świadomy konsekwencji tego uznania nieważności umowy oraz wyraża on zgodę na uznanie umowy za nieważną.

Ponadto w stanie faktycznym sprawy drugi kredytobiorca został skutecznie zwolniony z długu wynikającego ze spornego stosunku prawnego oraz zawarł z powódką umowę cesji wierzytelności, w której oświadczył, że jest on świadomy roszczeń jakie powódka zamierza dochodzić wobec banku i z uwagi na nieważność umowy kredytu przenosi na powódkę wszelkie przysługujące mu wobec banku wierzytelności wraz z wszelkimi prawami z tymi wierzytelnościami związanymi.

W konsekwencji za oczywiście bezzasadne należało uznać zarzuty kasacyjne oparte na naruszeniu przepisów prawa procesowego.

2. Sąd drugiej instancji porządkując problematykę związaną z przepisami prawa materialnego trafnie wskazał, że art. 385¹ § 1 k.c. w odniesieniu do postanowienia abuzywnego jest przepisem szczególnym w stosunku do regulacji zawartych w art. 58 § 1 i 2 k.c. W wyroku z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w sporze konsumenta z przedsiębiorcą z powodu abuzywnych klauzul umownych nie jest miarodajne zastosowanie art. 58 § 1 k.c. bowiem art. 385¹ i n. k.c. stanowią rdzeń systemu ochrony konsumenta przed wykorzystywaniem przez przedsiębiorców silniejszej pozycji kontraktowej, związanej

z możliwością jednostronnego kształtowania treści wiążących strony postanowień, w celu zastrzegania klauzul niekorzystnych dla konsumenta (klauzul abuzywnych), i wprowadzają instrument wzmożonej - względem zasad ogólnych (w tym art. 353¹ k.c.) - kontroli treści postanowień narzuconych przez przedsiębiorcę, pod kątem poszanowania interesów konsumentów, a także szczególną - odbiegającą od zasad ogólnych - sankcję mającą niwelować niekorzystne skutki zastosowania klauzul abuzywnych. W zakresie swego zastosowania wyłączają zatem regulacje ogólne, w tym dotyczące konsekwencji naruszenia właściwości (natury) stosunku prawnego.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17 (OSNC 2019, nr 1, poz. 2), wyjaśnił że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. też uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). Wynika to zresztą z art. 385² k.c., który wprost stanowi, iż oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść (zob. też wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneasca SA oraz powołane w uzasadnieniu judykaty).

W orzecznictwie za ugruntowane już należy uznać stanowisko, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Początkowo Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej prezentował stanowisko, że w odniesieniu do postanowienia stanowiącego elementu tzw. spreadu walutowego, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, nie stoi na przeszkodzie, aby sąd krajowy

zastąpił niedozwolone postanowienie umowne przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (por. wyroki 30 kwietnia 2014 r., nr C - 26/13, Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt. i z 21 stycznia 2015 r., C - 482/13, Unicaja Banco SA v. Jose Hidalgo Rueda i in.). Orzecznictwo Sądu Najwyższego poszło jeszcze dalej i dopuszczało możliwość stosownego wypełnienia luki w umowie także w innych sytuacjach, zagrażających interesom konsumenta, również wtedy, gdy nie ma możliwości odwołania się do odpowiedniego przepisu dyspozytywnego (por. wyrok z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018 r., nr 7-8, poz. 79), a przy indeksacji prowadzącej do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mają zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358¹ § 3 k.c. nakazujące rozważnie interesów stron i zasad współżycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16). Odwoływano się też do art. 358 § 2 k.c. w wersji znowelizowanej ustawą z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506), który stanowi, że wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, podkreślając, że może on stanowić wskazówkę pomocną w rozwiązaniu kwestii spreadu walutowego (por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16), a także do analogii z art. 41 prawa wekslowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16). Ponadto przyjmowano, że postanowienie umowy kredytu zawierające uprawnienie banku do przeliczenia sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (tzw. klauzula spreadu walutowego) nie dotyczy świadczeń głównych stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016 nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16 i z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18).

W tej ostatniej kwestii w powołanym już wyroku z 30 kwietnia 2014 r., C - 26/13, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uchylił się od oceny, czy będące częścią klauzuli indeksacyjnej postanowienie przewidujące spłatę rat w walucie krajowej, których wysokość była obliczana na podstawie kursu sprzedaży CHF stosownego przez kredytujący bank, określa główny przedmiot umowy,

pozostawiając tę ocenę sądom krajowym. Jednak w późniejszym orzecznictwie Trybunał precyzował swoje stanowisko w tej materii, w ten sposób że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „główny przedmiot umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, należy uważać te postanowienia, które określają podstawowe świadczenie w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (zob. wyroki z 26 lutego 2015 r., C - 143/13 i z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneasca SA).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do powyższych kwestii sytuacja uległa zasadniczej zmianie po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r., C- 260/18, w którym orzeczono, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, należy interpretować w ten sposób, że: - stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidującym, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów (w tym kontekście Trybunał nawiązał do wskazanych przez krajowy sąd pytający przepisów jak art. 56, czy art. 354 k.c.), które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę, a zatem możliwość zastąpienia abuzywnych postanowień umownych, która stanowi wyjątek od ogólnej zasady, zgodnie z którą dana umowa pozostaje wiążąca dla stron tylko wtedy, gdy może ona nadal obowiązywać bez zawartych w niej nieuczciwych warunków, jest ograniczona do przepisów prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym lub mających zastosowanie, jeżeli strony wyrażą na to zgodę i opiera się w szczególności na tym, że takie przepisy nie zawierają nieuczciwych warunków; - nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy; - stoi on na przeszkodzie utrzymywaniu w umowie nieuczciwych warunków, jeżeli ich usunięcie

prowadziłoby do unieważnienia tej umowy, a sąd stoi na stanowisku, że takie unieważnienie wywołałoby niekorzystne skutki dla konsumenta, gdyby ten ostatni nie wyraził zgody na takie utrzymanie w mocy.

Konstrukcja zastosowana w art. 385¹ k.c. i art. 385² k.c. ma realizować dyrektywne zadanie sankcyjne, zniechęcając profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do wprowadzania do nich niedozwolonych postanowień.

Jak wskazuje się w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. wyrok z 29 kwietnia 2021 r., C - 19/20, I.W. i R.W. przeciwko Bank BPH S.A.), wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez strony w drodze umowy, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z przywrócenia mu sytuacji, w jakiej znajdowałby się w braku tego warunku. Z kolei w wyroku z 8 września 2022 r., C - 80/21, C - 81/21 i C - 82/21, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, która to nieważność nie pociąga za sobą nieważności tej umowy w całości, zastąpić ten warunek przepisem dyspozytywnym prawa krajowego, a ponadto stoją na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter nie całości warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, lecz jedynie elementów tego warunku, które nadają mu nieuczciwy charakter, w związku z czym warunek ten pozostaje, po usunięciu takich elementów, częściowo skuteczny, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę.

Trzeba też zwrócić uwagę, że w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego na gruncie kredytów indeksowanych do waluty obcej wskazuje się, że unieważnienie klauzul przeliczeniowych doprowadziłoby nie

tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu w walucie obcej (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r., C-260/18, K. Dziubak, J. Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

W konsekwencji nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty kasacyjne kontestujące abuzywny charakter zawartych w umowie klauzul przeliczeniowych i wpływ ich eliminacji na dalszy byt prawny umowy oraz zarzuty eksponujące ważność spornej umowy, przy zastąpieniu abuzywnych klauzul przeliczeniowych średnim kursem NBP albo innym rynkowym wskaźnikiem.

3. W odniesieniu do zarzutów kasacyjnych związanych z klauzulą walutową należy wyjść od tego, że pozwany nie dopełnił w tym zakresie w stosunku do powódki przedkontraktowych obowiązków informacyjnych. Nawet okoliczność, że kredytobiorcą jest pracownik banku nie ma wpływu na konieczność poinformowania go o istotnych ryzykach związanych z umową (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 września 2023 r., C - 139/22). Pozwany Bank nie pouczył należycie powódki o ryzyku walutowym, ograniczając się w tej materii wyłącznie do standardowej procedury i ogólnych informacji. Nie badał też zdolności kredytowej powódki (art. 70 ust. 1 pr. bank.) i jej prospektywnych możliwości w tym zakresie, a to na wypadek znaczącego wzrostu kursu waluty waloryzacyjnej do waluty krajowej.

Kurs wymiany waluty obcej w stosunku do waluty krajowej zmienia się w długim okresie kredytowania, co utrudnia także kredytodawcy przewidzenia zmiany obciążenia finansowego, jakie może pociągać za sobą określony w umowie kredytu mechanizm przeliczeniowy. Jednakże okoliczność ta nie może uzasadniać niewskazania w postanowieniach umowy, a także w informacjach przekazywanych przez przedsiębiorcę konsumentowi przed jej zawarciem, kryteriów stosowanych przez bank w celu ustalenia kursu wymiany mającego zastosowanie do obliczenia kwoty wypłaconego kredytu i kwot poszczególnych rat. Konsument musi mieć zapewnioną możliwość zrozumienia, do czego się zobowiązuje (zob. wyrok

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 18 listopada 2021 r., C - 212/20, MP, BP przeciwko „A” prowadzącego działalność za pośrednictwem ‘A’ S.A.). Ciężar dowodu, że klauzula umowna w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 była jasna i zrozumiała spoczywa na przedsiębiorcy (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique). Z art. 3 i 5 dyrektywy 93/13, a także z pkt 1 lit. j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne”. Zwrot „w innych warunkach” oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta. Dlatego też do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 30 kwietnia 2014 r., C - 26/13, sprawa Árpád Kásler, Hajnalka Káslernè Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt.).

W aktualnym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego rozróżnia się abuzywność postanowień dotyczących kryteriów przeliczania waluty krajowej na walutę denominacyjną/indeksacyjną (klauzule kursowe), od innych klauzul, których zastrzeżenie w umowie jest także równoznaczne z obciążeniem konsumenta ryzykiem walutowym, tj., negatywnymi

następstwami deprecjacji waluty krajowej (tzw. klauzule ryzyka walutowego) (zob. wyroki z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneasca SA, z 22 lutego 2018 r., C - 119/17, z 20 września 2018 r., C - 51/17, OTP Bank Nyrt. i in. v. Terez Ilyez i in., z 14 marca 2019 r., C - 118/17, Zsuzsanna Dunai v. ERSTE Bank Hungary Zrt., z 6 grudnia 2021 r., C 670/20, ERSTE Bank Hungary Zrt., uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., II CSK 382/18 i z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

Postanowienia umowy kredytu zawierające tzw. klauzulę ryzyka walutowego dotyczą głównego świadczenia konsumentów (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique). W celu zadośćuczynienia wymaganiu ich transparentności, nie jest wystarczająca ogólna informacja przedsiębiorcy pozwalająca konsumentowi na zrozumienie, że w zależności od zmian kursu wymiany zmiana parytetu pomiędzy walutą rozliczeniową a walutą spłaty może pociągać za sobą niekorzystne konsekwencje dla jego zobowiązań finansowych, ani przedstawienie mu ewentualnych wahań kursów wymiany. Konsument powinien być jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, ponosi przez cały okres obowiązywania umowy ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique oraz wyrok Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

W wyroku z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że warunki umowny kredytu, które powodują skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę, mogą doprowadzić do powstania znaczącej nierównowagi wynikających z tej umowy kredytu praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta, jeśli przedsiębiorca nie

mógłby racjonalnie oczekiwać, przestrzegając wymogu przejrzystości w stosunku do konsumenta, że ten konsument zaakceptowałby, w następstwie indywidualnych negocjacji, nieproporcjonalne ryzyko kursowe, które wynika z takich warunków (por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z 27 listopada 2019 r. II CSK 483/18, Sąd Najwyższy wskazał, że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane z zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. W takim stanie rzeczy przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne.

W świetle dyrektywy 93/13, pojęcie znaczącej nierównowagi na niekorzyść konsumenta należy ocenić, przeprowadzając analizę przepisów krajowych mających zastosowanie w przypadku braku porozumienia stron, aby ocenić, czy i, w odpowiednim przypadku, w jakim zakresie postanowienia umowne stawiają konsumenta w sytuacji gorszej niż ta przewidziana w obowiązujących przepisach krajowych; aby ustalić, czy ta równowaga pozostaje „w sprzeczności z wymogami dobrej wiary”, należy sprawdzić, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby dany warunek w drodze negocjacji indywidualnych (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 marca 2013 r., C - 415/11, Mohammed Aziz v. Caixa d'Estalvis de Catalunya Tarragona i Monresa, uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków

wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, z 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, nr 1, poz. 9; z 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, z 30 września 2015 r., I CSK 800/14, z 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12).

Konsument jest stroną słabszą w stosunku do przedsiębiorcy, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. Z tej przyczyny art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 przewiduje, że nieuczciwe warunki nie będą wiążące dla konsumenta. Jest to przepis bezwzględnie wiążący, który zmierza do zastąpienia formalnej równowagi praw i obowiązków stron, ustanowionych w umowie, równowagą rzeczywistą, która przywraca równość stron. Sąd krajowy zobowiązany jest do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowne wchodzące w zakres stosowania dyrektywy mają nieuczciwy charakter i by dokonawszy takiego badania, zniwelował brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 4 czerwca 2009 r., C - 243/08, Pannon GSM, motywy 31,32, z 14 czerwca 2012 r., C - 618/10, Banco Espanol de Credit SA, v. Joaquin Calderon Camino, motywy 39, 40, 42,43, a także wyrok z 3 marca 2020 r., C - 125/18, Gomez del Moral Guasch, motyw 62).

Z tych względów nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty kwestionujące ocenę Sądu odwoławczego w zakresie klauzul ryzyka walutowego, w kontekście przedkontraktowych obowiązków informacyjnych pozwanego Banku w stosunku do powódki jako konsumenta.

4. Rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego w odniesieniu do roszczenia odsetkowego również nie narusza wskazanych w podstawach skargi kasacyjnej przepisów prawa materialnego. Jak już wyjaśnił Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, konsument jest uprawniony do domagania się od przedsiębiorcy zwrotu świadczeń spełnionych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy oraz odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania tego zobowiązania, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tego świadczenia (zob. wyrok z 14 grudnia 2023 r.,

C – 28/22). Jak już wspomniano powstanie stanu wymagalności roszczenia o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy oraz stanu opóźnienia w realizacji tego roszczenia przez zobowiązanego, nie jest uzależnione od stanowiska konsumenta co do braku jego zgody na dalsze obowiązywanie umowy zawierającej klauzulę abuzywną (zob. powołany już wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C - 140/22).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 poz.1935). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów postępowania kasacyjnego znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

Władysław Pawlak

Roman Trzaskowski

Karol Weitz

[PG]

[a.ł]